

Kaliště lesní zvěře s larvami mloků v údolí Ohře, 31. 7. 2019.

Trojí setkání s mloky

Jan Matějů, Muzeum Karlovy Vary

Mlok skvrnitý (*Salamandra salamandra*) je v Karlovarském kraji poměrně vzácným druhem obojživelníka a setkání s tímto žlutočerným krasavcem tak nepatří mezi běžné události. O třech takových setkáních, která se mi v roce 2019 podařila, bych Vás proto rád krátce zpravil.

První setkání proběhlo již v únoru a je to setkání v podstatě už tradiční. V rámci sčítání zimujících netopýrů téměř deset let kontrolujeme podzemní prostory nejspíše bývalého krytu v Nejdku. Ve skále vytesané chodby, včetně té vstupní, jsou z části trvale zaplavené. Právě v neuvěřitelně čiré a také poměrně chladné vodě vstupní chodby se mezi kameny a všelijakým harampádím obvykle skrývají desítky mločích larev. Čistá a studená voda pouze s minimem živin je tím hlavním důvodem, proč se zde s larvami mloků setkáme i v zimě. V příhodnějších biotopech obvykle stihnou přeměnu z larvy v mladého mloka již na podzim. Zde

jim nezbývá než přezimovat. Naštěstí voda ve štole nepromrzá a larvy proto mohou svůj vývoj úspěšně dokončit v dalším roce.

Druhé mé setkání s mloky, tedy spíše s mlokem, jelikož se mi podařilo zastihnout jen jediného dospělého jedince, se odehrálo v březnu. Šlo o setkání, řekněme cílené, byť šance na něj byla trochu menší než v prvním případě. Na okraji Oloví v části Lipec se v roce 2012, opět díky vyhledávání a kontrolám zimovišť netopýrů, podařilo objevit kratičkou štolu, ve které byli mezi kameny zastížení zimující mloci. Potvrdily se tím přibližně čtyřicet let staré údaje o výskytu mloků v této lokalitě (Tišer 1975)! Začátkem jara se do údolíčka v okolí štoly občas vracím. Návštěvy byly zprvu motivovány snahou pořídit pěknou fotografii dospělého mloka. Až později mě napadlo poskládat si fotky místních mloků vedle sebe a podívat se, kolik různých zvířat jsem vlastně zaznamenal. Žluté skvrny na tělech

mloků totiž mají jedinečný tvar a uspořádání. Jednotlivé mloky díky tomu můžeme snadno rozlišit. Prozatím to vypadá, že od roku 2013 se mi zde podařilo zastihnout 8 různých mloků. Na tak maličkou lokalitu s několika buky a potůčkem, který v letních měsících sotva teče, obklopenou smrkovou monokulturou mi to přijde celkem dost. Otázkou však zůstává, kolik mloků by se tady povedlo nalézt, pokud by bylo sledování intenzivnější, a především jak dlouho zde mloci přežijí. Přeci jen, lokalita je to malá a okolní les je již v mýtním věku.

Teprve třetí setkání s mloky bych si dovolil označit jako překvapivé. Ne, že bych mloky v dané lokalitě nečekal. Ovšem místo, kde jsem se s nimi setkal, mě překvapilo a potěšilo zároveň. Ale vezměme to popořadě. V hlubokém údolí řeky Ohře mezi Loktem a Sokolovem se již od roku 1990 objevují zprávy o výskytu jednotlivých dospělých mloků. Například pozorování na cyklostezce u Starého Sedla nebo dokonce pod hradbami královského hradu a města Loket (P. Adamec a V. Melichar, úst. údaje; AOPK ČR 2019). Zprávy to jsou věrohodné, v některých případech dokonce doložené fotografií. Prostředí údolí Ohře okolo Starého Sedla se skutečně zdá být pro mloky ideální. Zachovalé listnaté lesy na svazích, jeskyně a sítě mlokům poskytují příhodné prostředí, v němž naleznou dostatek potravy i dobrý úkryt na zimu. Kde se ale množí? Pokud se o místních mlocích máme dozvědět něco bližšího a případně jejich populaci nějakým způsobem chránit, tak právě znalost místa či spíše míst jejich rozmnožování je klíčovou informací. Potoků v tomto území není mnoho a většina z nich v létě vysychá, nebylo by přece tak obtížné najít ten správný s mločími larvami. S tímto přesvědčením jsem se koncem července vydal z Lokte po levém břehu Ohře proti proudu. Po cestě jsem systematicky procházel všechna boční údolí, voda v nich většinou chyběla, jen někde se podařilo

---

Mloci vyfotografovaní v letech 2013–2019 v lokalitě Lipec u Oloví.
Všechny fotografie Jan Matějů.

najít menší kaluž. Bylo však zjevné, že je jen důsledkem nedávného deště. Dokonce i Starosedelský potok, ke kterému jsem odbočil, tekł pouze v úseku pod ústím kyselých vod dědičné štoly Jana Křitele. Nad ní byly v korytě potoka jen jednotlivé izolované tůňky, ve kterých se mi i přes značné úsilí žádné mločí larvy nalézt nepodařilo. Po návratu na levý břeh jsem se nedaleko dálničního mostu dostal po pěšince vyšlapané od zvěře poměrně vysoko do svahu nad řeku. V minulosti zde zřejmě pracovali kameníci, protože kromě zlomků opracovaných kvádrů ze starosedelských pískovců jsem minul i nedokončený mlýnský kámen. O kousek dál se mezi kameny začala objevovat voda a o několik metrů níž na svahu se nacházely dvě kaluže, zjevně sloužící jako napajedlo zvěře a také občasná kalíště divokých prasat. Právě v těchto kalužích se pod spadlými větvemi ukrývalo celkem 15 mločích larev. Tento nález mě příjemně překvapil. Informace o významu tůní vzniklých činností zvěře pro obojživelníky jsem znal především z literatury, ale osobně jsem se s takovým ukázkovým příkladem – pomínu-li nějaké ty snůšky hnědých skokanů či ojedinělého čolka horského – do té doby nesešel.

Zmíněná setkání s mloky nebyla nějakými výjimečnými zoologickým událostmi uplynulého roku, přesto je několik důvodů, proč jsem Vás s nimi chtěl seznámit. V prvé řadě jsem chtěl ukázat křehkost populací některých vzácných druhů. Mloky v Nejdku může snadno ohrozit i dobře míněná úprava jejich podzemního úkrytu. Stačí, aby někdo v rámci „zabezpečení“ štoly odstranil pár kamenů z prahu před jejím ústím a rázem se desítky mločích larev ocitnou na suchu a zanikne i tradiční místo jejich rozmnožování. Trochu podobně je na tom i populace u Oloví. Zde bude třeba skutečné velkorysosti ze strany vlastníka lesa, aby se mloci i s potůčkem neocitli na pasece. Druhým důvodem bylo ukázat, jak snadno se občas dá zjistit něco nového – stačí třeba „jen“ pravidelně fotit. Mimochodem, pokud by se našel nějaký student, který by chtěl populaci mloků u Oloví podrobněji prozkoumat, s radostí mu své dosavadní informace předám. Jako poslední důvod bych rád zmínil

rolí náhody. Zajímavé nálezy můžete učinit tam, kde byste to ani nečekali. Stačí se občas vydat novou, dosud neprošlapanou cestou a mít trochu štěstí. Platí to i v mém případě. Kdybych se býval držel cyklostezky, tak bych zmíněné kalíště s mločimi larvami vůbec nenašel. Niže ve svahu voda mizela mezi kameny a dole u stezky již nebyla žádná mokřina, ani žádný potůček znát. ■

Použitá literatura:

AOPK ČR (2019): Nálezová databáze AOPK ČR. [on-line databáze; portal.nature.cz]. 2019-12-31

Tišer J. (1975): Plazi a obojživelníci západních Čech. – Sborník Západočeského muzea v Plzni, Příroda 14: 1–39.

KRÁTKÉ ZPRÁVY

■ V letošním ročníku **Pojďte s námi do přírody!** si mohli návštěvníci vybrat z více než 80 akcí s rozmanitým zaměřením. Jednotlivé exkurze v přírodě (i celodenní a noční), přednášky a tematické akce na jednom místě vedli odborníci a nadšenci daných oborů z našeho regionu. Opakovaně nejvíce navštěvovanými akcemi jsou netopýří noci. V letošním roce nám přálo počasí, a tak stovky příchozích návštěvníků z řad dětí i jejich dospělého doprovodu si mohli zblízka prohlédnout několik druhů netopýřů chycených přímo v místě konání akce (zámek Kynžvart, zámek Valeč, důl Jeroným). Návštěvnický vyhledávaný jsou také vycházky za ptactvem či podzimním troubením jelenů. Rekordní počty návštěvníků jsme zaznamenali též na tradičním Lázeňském festivalu jablek, jež byl letos zalet příjemným říjnových sluncem.

■ Koncem roku 2019 vznikl v Krušných horách občanský zapsaný spolek **Spolek Ryžovna**, který si klade za cíl ochranu a péči o přírodu a krajinu, včetně jejich historických a duchovních hodnot se zaměřením na Centrální Krušnohoří, zejména Božidarsko. Mimo vlastní ochranu přírody se chce věnovat propagaci a rozvoji Krušnohoří a spolupracovat s ostatními na ochraně kulturních památek a kulturně-historického dědictví.

■ V září 2019 byla slavnostně otevřena **ptačí pozorovatelna na Libockých mokřadech** u Kynšperka. O lokalitu pečuje Český svaz ochránců přírody Kynšpersko, který zde vyřezává náletové dřeviny, kosí porosty orobince, sítiny a dvouzubce a pravidelně zde také pořádá akce pro veřejnost. Podrobnější informace o lokalitě naleznete v Arnice 2/2018 a na www.cspk.kynpersko.cz.